

ЎТМИШГА НАЗАР

МАХСУС СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР

LOOK TO THE PAST

SPECIAL ISSUE

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош мухаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

«Ўтмишга назар» илмий журнали тахририй маслаҳат кенгаши
редакционный совет научного журнала «Взгляд в прошлое»
Editorial board of the scientific journal Looking into the past

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон тиллари
университети

Зияева Доно Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Кебадзе Мадонна
тарих фанлари доктори, Телави
давлат университети, Грузия

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Агзамова Гулчехра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдиашвили Майя
тарих фанлари доктори, Телави
давлат университети, Грузия

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети, Қозоғистон

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент кимё - технология институти

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Рахмонкулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети

Гоффоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қарши муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Теймураз Ахалмосулишвили
профессор, Телави давлат
университети, Грузия

Халикова Рахбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент
Нукус давлат педагогика институти

Мустафаева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси

Джоробекова Айнуэр Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Дипломатия академияси,
Қозоғистон Республикаси

Ширванова Тарана Амирага кызы
тарих фанлари номзоди, доцент
Азербайджон давлат
иқтисодиёт университети

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Саипова Камола Давляталиевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Расулов Абдуллажон Нуриддинович
тарих фанлари доктори, профессор
Наманган давлат университети

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Россия ФА, Санкт-Петербург
Тарих институти

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор
Давлат тарихи институти, Қозоғистон

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор
Ал-Фаробий номидаги Қозоғистон
Миллий университети, Қозоғистон

Хайдаров Муродилла Махмуталиевич
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон миллий университети

Алиева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон давлат университети

Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Доғистон мустақил университети

Талапов Бахриддин Алижанович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Наманган давлат университети

Одилов Аброр Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Абира Амановна Хусейнова АЁЛЛАРНИНГ ЖАМИЯТ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТИДАГИ ЎРНИ.....	5
2. Дилором Бобожонова ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЁШЛАР МАЪНАВИЯТИНИ ЮКСАЛТИРИШ, ИЛМ-ФАН ТАРАҚҚИЁТИ ВА ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ.....	13
3. Сайпулла Нарзуллаевич Турсунов XX АСР БОШЛАРИДА СУРХОН ВОҲАСИДА СУҒОРИШ ТИЗИМИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ.....	23
4. Шокир Сафарович Гаффоров РОССИЯ ИМПЕРИЯСИНИНГ ТУРКИСТОНДА АМАЛГА ОШИРГАН АҲОЛИНИ КЎЧИРИШ СИЁСАТИ (XIX асрнинг иккинчи ярми ва XX асрнинг бошлари).....	30
5. Қобулжон Махамаджанович Насритдинов МАРКАЗИЙ ФАРҒОНА ЕРЛАРИНИНГ СУҒОРИЛИШ ТАРИХИДАН.....	38
6. Анвар Яхшиев ЮНОН-БАКТРИЯ ПОДШОЛИГИДА ҲУКМРОНЛИК ҚИЛГАН СУЛОЛАЛАР.....	43
7. Дилбар Тўраевна Абдурасулова МУСТАМЛАКАЧИЛИК ДАВРИДА ЖИЗЗАХ ШАҲРИДА ХАЛҚ ТАЪЛИМИ АҲВОЛИ.....	53
8. Шахрух Раупович Абдурасилов ЎРТА АСРЛАРДА ТОШКЕНТНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ЭТНИК ТАРИХИ.....	58
9. Анваржон Орифжонович Алиев ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЭЛЕКТРОН ҲУКУМАТ ТИЗИМИНИНГ ФАОЛИЯТИ ДОИРАСИДА ЭЛЕКТРОН АРХИВНИ ЯРАТИШ КОНЦЕПЦИЯСИ ВА УСУЛЛАРИ.....	65
10. Икром Нематович Жўраев ҚАДИМГИ ХОРАЗМ ҲУДУДЛАРИДА ЮЗ БЕРГАН ЭТНОГЕНЕТИК ЖАРАЁНЛАРНИНГ АРХЕОЛОГИК МАНБАЛАРДА АКС ЭТИШИ.....	74
11. Bobirjon Izzatullayevich Izzatullayev МАРКАЗИЙ ОСИЙОДА АҚШ STRATEGIK KOMMUNIKATSIYA SOHALARI.....	81
12. Shuxrat Suvonovich Norov O'ZBEKISTONDA MAHALLIY HOKIMIYAT ORGANLARI FAOLIYATIGA ASOSLANGAN HOLDA BANDLIKNI TA'MINLASHDA YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATINING TARIXIY TAJRIBASI (NAVOIY VILOYATI ARXIV MATERIALLARI ASOSIDA).....	88
13. Go'zal Qodirovna Razzakova ВОҲА ТҲЙ МАРОСИМЛАРИДА ХАЛФАЧИЛИКНИНГ ЎРНИ.....	96

14. Лайло Кушманова ҚУРАМАЛАРНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ ЭТНИК ИЖТИМОЙИ ВА ЭТНОМАДАНИЙ ҲАЁТИ.....	103
15. Shahzod Sayfiddin o'gli Luhmonov ISLOM HAMKORLIK TASHKILOTINING TURLI MINTAQALARDA OLIB BORAYOTGAN FAOLIYATINING USTUVOR YO'NALISHLARI XUSUSIDA.....	111
16. Анвар Сайпуллаевич Турсунов МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ ШАҲАРЛАРИНИНГ ИЖТИМОЙИ-МАДАНИЙ ТАРАҚҚИЁТИ.....	118
17. Икромжон Ибрагимович Умаров ҚАДИМГИ БАҚТРИЯ ТАРИХИЙ МАНБАЛАР АСОСИДА.....	123
18. Асадулло Олимжон ўғли Ҳасанов ФАРҒОНАНИНГ БИРИНЧИ ГУБЕРНАТОРИ.....	133
19. Aziza Marksofna Aminova QIZILQUM MARKAZIDAGI TOSH SHANARCHA.....	139
ИНТЕРВЬЮ ВА СУҲБАТЛАР РУКНИ (ОҒЗАКИ ТАРИХ)	
20. Бехруз Сайфуллаев ЎЗБЕКИСТОН ВА ҲИНДИСТОН: ИККИ ТОМОНЛАМА МАНФААТЛИ, АЗАЛИЙ ДЎСТЛИК ВА ИШОНЧ АСОСИДА МУСТАҲҚАМЛАНГАН МУНОСАБАТЛАР.....	143

ЎТМИШГА НАЗАР ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ LOOK TO THE PAST

Дилором Бобожонова,
Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети
профессори, тарих фанлари доктори

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЁШЛАР МАЪНАВИЯТИНИ ЮКСАЛТИРИШ, ИЛМ-ФАН ТАРАҚҚИЁТИ ВА ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ

For citation: Dilorom Babajanova. WOMEN'S CONTRIBUTION TO INCREASING THE SPIRITUALITY OF YOUTH, TO SCIENTIFIC PROGRESS AND INNOVATIVE DEVELOPMENT. Look to the past. 2021, Special issue, pp. 13-22

 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2021-SI-2>

АННОТАЦИЯ

Мазкур мақола ўзбек олималарининг ёшлар маънавиятини юксалтириш, мамлакат илм-фани тараққиёти ва инновацион ривожланишга қўшган улкан ҳиссасини маълумотлар, факт ва рақамлар асосида ёритишга бағишланган. Ўзбекистонлик олималарнинг мамлакат ёшларининг интеллектуал ва маънавий салоҳиятини юксалтириш, уларнинг илмий-ижодий фаолияти ҳамда инновацион ривожланишга қўшган ҳиссалари билан илмга ташна ёшларни таништириш, таниқли олималар ҳаётидан ибрат олиш ва сабоқ чиқаришга ундаш ҳамда уларни илмий ишлар билан шуғулланишга йўналтириш асосий мақсад қилиб қўйилган.

Калит сўзлар: ёшлар маънавияти, ғурур, маданият, жамият, адабиёт, санъат, салоҳият, илм-фан тараққиёти, хотин-қизлар, маънавий камолот, фидойи, жонкуяр, жамоат арбоби, истеъдодли олима, жозиба, етук олима, инновацион ривожланиш.

Дилором Бабаджанова,
доктор исторических наук, профессор
Узбекского государственного университета мировых языков

ВКЛАД ЖЕНЩИН В ПОВЫШЕНИЕ ДУХОВНОСТИ МОЛОДЕЖИ, В НАУЧНЫЙ ПРОГРЕСС И ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена освещению огромного вклада узбекских ученых женщин в повышение духовности молодежи, в научный прогресс и инновационное развитие страны на основе данных, фактов и цифр. Основная цель – ознакомить интересующихся наукой молодых людей с научной и творческой деятельностью и вкладом ученых женщин Узбекистана в инновационное развитие, повышение интеллектуального и духовного потенциала молодежи, побудить их учиться и извлекать уроки на жизненном опыте ученых женщин, а также направить их к научной работе.

Ключевые слова: духовность молодежи, гордость, культура, общество, литература, искусство, потенциал, научный прогресс, женщины, духовная зрелость, самоотверженный,

преданный, общественный деятель, талантливая ученыя, обаяние, зрелый ученый, инновационное развитие.

Dilorom Babajanova,
Doctor of Historical Sciences, Professor
Uzbek State University of World Languages

WOMEN'S CONTRIBUTION TO INCREASING THE SPIRITUALITY OF YOUTH, TO SCIENTIFIC PROGRESS AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

ABSTRACT

This article is devoted to highlighting the huge contribution of Uzbek women scientists to improving the spirituality of youth, to scientific progress and innovative development of the country based on data, facts and figures. The main goal is to familiarize young people interested in science with scientific and creative activities and the contribution of women scientists of Uzbekistan to innovative development, increasing the intellectual and spiritual potential of young people, encouraging them to learn and learn from the life experience of women scientists, as well as direct them to scientific work.

Index Terms: spirituality of youth, pride, culture, society, literature, art, potential, scientific progress, women, spiritual maturity, selfless, devoted, public figure, talented scientist, charm, mature scientist, innovative development.

1. Долзарблиги:

Ўзбекистонда хотин-қизларнинг ёшлар маънавиятини юксалтириш, уларнинг мамлакат илм-фани тараққиётига ва иновацион ривожланишга қўшган улкан ҳиссаларини тарғиб-ташвиқ қилиш, уларни муносиб тақдирлаш, шунингдек, уларни ҳуқуқий, иқтисодий ва ижтимоий ҳимоялаш, улар учун қулай шарт-шароитлар яратиш масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Дунёдаги ҳар бир миллатнинг ўзига хос жиҳатларини, хусусан, маънавиятини шакллантиришда энг аввало, беқиёс таъсир кучига эга бўлган интеллектуал салоҳиятининг ўрни каттадир. Ўзбекистон бой қазилма ва табиий ресурсларга, қудратли иқтисодий ва инсоний салоҳиятга эга бўлган мамлакатдир. Миллий-маънавий кадриятларимизнинг илм-фан ва тараққиёт ютуқлари билан бойитилиб борилишини таъминлаш борасида олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар мамлакатимизнинг замон талабларига мос равишда ривожланишига кенг йўл очмоқда. Бугун ана шу вазифалар, келажак режалари ҳақида фикр юритар эканмиз, илм-фан ва унинг тараққиёти, демократик ислохотлар муваффақияти, асосан, унда хотин-қизлар, жумладан, олималар ҳам қанчалик даражада иштирок этишига боғлиқ. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев 2020 йил 24 декабрда Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномасида: “Энг катта бойлик—бу ақл-заковат ва илм, энг катта мерос—бу яхши тарбия, энг катта қашшоқлик—бу билимсизликдир! Шу сабабли ҳаммамиз учун замонавий билимларни ўзлаштириш, чинакам маърифат ва юксак маданият эгаси бўлиш узлуксиз ҳаётини эҳтиёжга айланиши керак”[1], деб таъкидлаган эди. Айниқса, янгиланаётган Ўзбекистоннинг замонавий тараққиёт йўлида халқнинг энг катта бойлиги бўлган улкан интеллектуал ва маънавий салоҳият эгаларидан бўлмиш хотин-қизларнинг илмий фаолияти, инновацион ғоялари, уларнинг ёшлар маънавиятини юксалтиришдаги ўрни янада муҳим аҳамият касб этади.

2. Методлар:

Бугунги кунда хотин-қизларнинг илм-фан ва таълим тизимида ҳам тўлақонли иштирок этиши, мамлакатнинг иқтисодий тараққиёти, давлат хавфсизлиги, ички ва ташқи сиёсат масалаларида фаол иштирок этиши оддий бир ҳолга айланиб бормоқда. Хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий жараёнлардаги иштироки, жамият томонидан уларнинг қўллаб-қувватланишига қараб мазкур давлатнинг илфори, тараққий этганлиги даражаси ва туганган мавқеини аниқлаш мумкин. Ижтимоий фанларнинг турли соҳаларида мамлакат

хотин-қизларининг илм-фанни тараққий эттиришдаги ҳаракатлари, ижтимоий ҳаётдаги иштироки ва фаолиятлари билан боғлиқ қатор илмий-тадқиқот ишлари олиб борилган, мазкур тадқиқотлар хотин-қизлар масалаларини ўрганиш, мавжуд муаммоларнинг келиб чиқиш сабабларини чуқур таҳлил қилиш ва уларни ҳал қилишга қаратилган таклифлар ишлаб чиқишда муҳимдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 2 февралдаги ПФ-5325-сон “Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони, 2019 йил 7 мартдаги ПҚ-4235-сон “Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарориди ҳамда соҳага оид бошқа меъёрий ҳужжатларда кўрсатилган вазифаларни амалга оширишда ушбу илмий мақола муайян даражада хизмат қилади. Ижтимоий ишлаб чиқаришда банд бўлган аёллар меҳнатининг халқ хўжалиги турли соҳалари бўйича тақсимланиши, хотин-қизларнинг илм-фан тараққиётидаги ўрни ҳамда уни тараққий эттириш масалалари илмий-тадқиқотларда”[2.24-25], акс эттирилган. Шунингдек, тарих йўналишидаги тадқиқотларда аёллар бандлиги, уларнинг иқтисодий ислохотлардаги иштироки, давлат бошқаруви ва оилада аёллар мавқеи, гендер тенглиги каби муаммолар ҳужжатли материаллар асосида очиб берилган”[3.17-23].

Ўзбекистон хотин-қизларининг жамиятдаги ўрни, ижтимоий-сиёсий фаолликлари, аёлларнинг гендер ва репродуктив ҳуқуқларининг миллий ва халқаро жиҳатлари ҳамда бозор иқтисодиёти шароитида аёлларнинг ижтимоий-сиёсий куч сифатида шаклланиш жараёнларига бағишланган кўплаб тадқиқот ишлари мавжуд”[4.41]. Шу билан бирга, хотин-қизларнинг жамиятдаги ижтимоий мақомини ошириш ва уларнинг муаммоларини ҳал этишга қаратилган тадқиқотларда хотин-қизлар фаоллиги тарихийлик нуқтаи назаридан таҳлил этилмаган, фақат мазкур муаммонинг айрим жиҳатларига бағишланган мақолалар чоп этилган”[5.15].

Ана шу жиҳатдан олганда, мамлакат тарихида ўзининг ноёб иқтидори, чуқур билими, савияси ва зукколиги билан ном қолдирган ҳамда мустақил дунёқарашга, фалсафий мушоҳадага эга юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялашда алоҳида ўрнига эга юзлаб фан докторлари ва академиклар, минглаб фан номзодлари орасида ўз билими ва истеъдоди билан Ватан равнақига астойдил хизмат қилиб келган олималар бор.

Ҳар бир миллатнинг ўзига хос жиҳатларини, хусусан, маънавиятини шакллантиришда энг аввало, беқиёс таъсир кучига эга бўлган интеллектуал салоҳиятининг ўрни каттадир. Ўзбекистон бой қазилма ва табиий ресурсларга, қудратли иқтисодий ва инсоний салоҳиятга эга бўлган мамлакатдир. Бу ҳақиқатни чуқур англаган Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев: ”Бу салоҳиятни яратиш ва янада кўпайтиришда ҳурматли зиёлиларимиз – илм-фан ва техника намояндалари, биринчи навбатда қадрли ва ҳурматли академикларимиз, маданият, адабиёт ва санъат, спорт соҳаларининг вакиллари бутун вужудини бериб, фидокорона меҳнат қилаётганликларини биз яхши биламиз ва юксак қадрлаймиз”[6.144], деб таъкидлади.

Маънавий кадрларимизнинг илм-фан ва тараққиёт ютуқлари билан бойитилиб борилишини таъминлаш борасида олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар мамлакатимизнинг жаҳон талабларига мос равишда ривожланишига кенг йўл очмоқда. Бугун ана шу вазифалар, келажак режалари ҳақида фикр юритар эканмиз, фан ва унинг тараққиёти, демократик ислохотлар муваффақияти, асосан, унда олимларимиз қанчалик даражада иштирок этишига боғлиқ. Айниқса, Президент Шавкат Мирзиёев таъбири билан айтганда, “бизнинг энг катта бойлигимиз – бу халқимизнинг улкан интеллектуал ва маънавий салоҳиятидир”[7]. Бу жараёнда хотин-қизларнинг илмий ва маънавий салоҳияти янада муҳим аҳамият касб этади. Бу ўз навбатида тарихий воқеликларни ёритишда янгича ёндашув ва қарашларга кенг йўл очиб берди, айниқса, хотин-қизларга бўлган муносабатдаги тарихий ҳақиқатни тиклаш борасида ижтимоий фанларнинг барча соҳаларида ҳам илмий-тадқиқот ишлари олиб бориш имконияти туғилди.

3. Тадқиқот натижалари:

Хотин-қизларнинг илм-фан билан шуғулланишлари уларнинг оиласи, фарзандлари, қариндош-уруғи ва бутун миллатнинг билимли, маданиятли бўлиши учун мустақкам замин ҳисобланади. Буюклар таъкидланганидек, “Эркак илмли бўлса, нари борса бир киши илмли бўлади, аёл илмли бўлса–миллат илмли бўлади”. Айтиш мумкин-ки, азалдан аёлларнинг илмли, маърифатли, оқила ва фозила бўлишларидан жамият ҳамиша манфаатдор бўлган.

Сўнгги йилларда хотин-қизларга бўлган муносабат ва эътибор янада кучайди. Буни уларнинг ижтимоий, сиёсий, иқтисодий ҳаётдаги фаолликларини янада кенгайтиришга қаратилган амалий ишларда кузатиш мумкин. Масалан, олима аёллар ҳаётидаги ўзгаришлар бунга мисол бўла олади. Жумладан, 2018 йилда мамлакатимизда фаолият юритаётган илмий ходимларнинг 150 мингдан ортиғини аёллар ташкил этган бўлса, уларнинг 8 нафари академик, 616 нафари фан доктори, 4780 нафари фан номзодлари эдилар[8.6-7].

Бугунги кунда хотин-қизларнинг илм-фан ва таълим тизимида ҳам тўлақонли иштирок этиши, мамлакатнинг иқтисодий тараққиёти, давлат хавфсизлиги, ички ва ташқи сиёсат масалаларида фаол иштирок этиши оддий бир ҳолга айланиб бормоқда. Хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий жараёнлардаги иштироки, жамият томонидан уларнинг қўллаб-қувватланишига қараб мазкур давлатнинг илғорлиги, тараққий этганлиги даражаси ва тутган мавқеини аниқлаш мумкин. Ана шу жиҳатдан олганда, мамлакатимиз тарихида ўзининг ноёб иқтидори, билими, савияси ва зукколиги билан ном қолдирган ҳамда мустақил дунёқарашга, фалсафий мушоҳадага эга юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялашда алоҳида ўрнига эга “ўнлаб опа-сингилларимиз “Ўзбекистон Қаҳрамони, “Ўзбекистон фан арбоби”, “Ўзбекистон халқ ўқитувчиси”, “Ўзбекистон халқ шоири, “Ўзбекистон халқ артисти” сингари давлатимизнинг юксак фахрий унвонларига, орден ва медалларига сазовор бўлган. Уларнинг орасида 500 нафардан зиёд фан докторлари ва академиклар, минглаб фан номзодлари ўз билими ва истеъдоди билан Ватанимиз равнақига астойдил хизмат қилиб келмоқда”[9].

Хотин-қизлар масаласи эндиликда, XXI асрга келиб, янада долзарб тус олди, чунки ҳеч қачон ҳозиргидек, муҳим ва улкан ўзгаришлар содир этилган эмас. Бу борада шундай фикрлар бор: ҳар қайси миллат ва халқнинг маънавий камолотини яққол акс эттирадиган шундай бир мезон борки, у ҳам бўлса, жамиятнинг хотин-қизларга бўлган муносабати, ҳурмати билан белгиланади. Зеро, бугунги кундаги энг муҳим вазифа ҳаётимизни янада соғлом ва обод қилиш, аввало аёл зотининг жамиятимиздаги ўрни ва нуфузини, ижтимоий фаоллигини янада ошириш, хотин-қизларнинг турли жабҳа ва йўналишларда қилаётган ишларини муносиб баҳолаш, ҳар қайси хонадонда уй бекаси бўлмиш опа-сингилларимизнинг оғирини енгил қилишдан иборатдир. Бу сўзлар шунчаки қуруқ гап эмас, у нафақат маънавиятга, балки илмий-амалий ишларга ҳам тааллуқлидир.

Мамлакатимиз илм-фан, маърифат ва маънавияти ривожига улкан ҳисса қўшган олималарнинг ўрни ҳам беқиёс эканлигини таъкидлаш жоиз. Ана шу жиҳатдан олганда, мамлакатимиз тарихида ўзининг ноёб иқтидори, билими, савияси ва зукколиги билан ном қолдирган ҳамда мустақил дунёқарашга, фалсафий мушоҳадага эга юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялашда алоҳида ўрнига эга ўнлаб аёллар номини келтириш мумкин. Шулардан Ватанимизда етишиб, фаолият юритган таниқли олималар – Ҳадича Сулаймонова, Зарифа Саидносирова, Галина Пугаченкова, Суюма Ғаниева, Сабоҳат Азимжонова, Фозила Сулаймонова, Мазлума Асқарова, Раъно Ражабова, Раҳима Аминова каби олималар олиб борган тадқиқот ишлари ва уларнинг ҳаёти ва фаолияти бугунги ёшлар учун ибрат ва ўрнақдир. Улар орасидан тарих фанининг зукко билимдони, фидойи, жонкуяр ва захматкаш инсонлардан бири – Ўзбекистон Республикаси ФА академиги, тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасининг Абу Райҳон Беруний номидаги Давлат мукофоти совриндори, республикада хизмат кўрсатган фан арбоби Раҳима Аминова олиб борган илмий тадқиқот ишларининг ғоятда муҳим ва илмий-амалий аҳамиятга эга эканлигини мисол қилиб келтириш мумкин.

Табиатан камтар, ҳалол, покиза, иродали, комиллик йўлини танлаб, ажойиб инсоний фазилатларга эга бўлган, илмни ўз ҳаёт йўли мазмунига айлантирган Раҳима Аминова тарих фанлари доктори илмий даражасига сазовор бўлган биринчи ўзбек аёли, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиги бўлган илк аёллардан бўлиб, йирик олима сифатида жаҳон илмий жамоатчилигига яхши танилди. Ўзбекистон ва Марказий Осиё тарихига оид кўплаб тадқиқотлар муаллифи, етук жамоат арбоби, истеъдодли олима бағри кенг, илм ва зиё таратиб келган, ҳаётининг ҳар бир дақиқасини мазмунли ва самарали ўтказган ноёб иқтидор эгаси эканлигини барча инсоний фазилатлар билан уйғунликда жонбозлик, ташаббускорлик, фидойилик унинг иш жараёни моҳияти эканлигини опани билган, таниган инсонларнинг барчаси бир овоздан эътироф этадилар.

Илмга ташналик Раҳима Аминовани таваллуд топган Қўқон шаҳридан Тошкентга етаклайди. Бу ерда олий маълумотга эга бўлгач, иқтидорли мутахассис сифатида Ўзбекистон Фанлар академияси Тарих ва археология институтида ўз меҳнат фаолиятини бошлаган олима қирқ йилдан ортиқ, мазкур даргоҳда умрининг охирига қадар сидқидилдан хизмат қилиб келган. У ҳеч қачон мансаб, обрў талашмаган, катта лавозимларга ҳам қизиқмаган. Боиси, илм-фанни эгаллашни у ўзи учун энг катта лавозим, энг юқори мансаб деб билди. Ана шу интилиш, изланишлар натижасида олима йирик илмий асарлар ярата олди. У ўзбек тарихшунослик фанида ўз илмий мактабини яратган етук олима ҳисобланади. Нашр қилинган асарлари 300 дан ортиқ номда бўлиб, шундан 15 таси йирик монографик тадқиқот эканлиги олиманинг илмий қизиқиши доираси кенглиги, ижодий истеъдоди кўп қирралилигидан далолат беради.

Ўзбекистон тарихи фани ютуқларининг толмас тарғиботчиси Раҳима Ҳодиевна нафақат мамлакатимизда, балки собиқ Иттифоқ ҳатто, бир қанча хорижий мамлакатлар илмий жамоатчилиги ўртасида ўзининг чуқур билими, тафаккури, иқтидори, теран фикри ҳамда илмий салоҳияти билан ном қозонган эди. Олиманинг ўндан ортиқ хорижий мамлакатларда ўтказилган халқаро анжуманларда қилган муаммоли, долзарб мавзулардаги кенг қамровли, илмий теран ва юксак даражадаги маърузаларининг инглиз тилида равон, нотиклик қобилияти билан баён этилиши, шарқона одоб ва маданият доирасида ўзини тутиши жаҳон илмий жамоатчилиги томонидан юқори баҳоланди. Бу билан ўзбек миллати орасида миллатнинг гули, фахри ва ғурури бўлишга арзигулик инсонлар борлигини дунёга яна бир бор намоиш қилди.

Раҳима Аминова 1978 йилда Швециянинг Упсала шаҳрида ўтказилган Бутунжаҳон социологлари конгрессида Ўзбекистон хотин-қизлари масаласига бағишланган маърузасини инглиз тилида қилди[10.16]. Бу маъруза анжуман иштирокчилари томонидан юқори баҳоланиб, Упсала шаҳрида чиқариладиган газетада ҳам босилиб чиққанлиги олиманинг катта ютуғи бўлди. Шундан кейинги йилларда ҳам Раҳима Ҳодиевна кўпгина хорижий мамлакатларда ўтказилган илмий анжуманларда ўз маърузалари билан фаол иштирок этди. Жумладан, 1986 йилда тарихчиларнинг АҚШда ўтказилган халқаро илмий конференциясида қилган маърузаси юзасидан қатнашчиларнинг Ўзбекистон бугуни ва ўтмишига, шунингдек, хотин-қизлар ҳаётига доир кўплаб саволлар берганлиги, жаҳон илмий жамоатчилиги республикамиз тўғрисида етарли маълумотга эга бўлмаганлиги сабабли мамлакатимизга бўлган қизиқишнинг кучлилиги ва берилган саволларга Раҳима Аминова томонидан соф инглиз тилида, донолик билан дадил туриб, жавоб берилганлиги ўзбек аёлининг катта иқтидор эгаси эканлигини кўрсатди.

Ижодкор инсонгагина хос бўлган энг олий фазилат – меҳнат қилиш ва ўзини бунёдкорликда кўрсата билишдир. Меҳнат – инсоннинг ижодий имкониятларини ифода қиладиган, камолотга етаклаб борадиган ягона воситадир. Олима бутун умри давомида шу ақидаларга амал қилиб келди. Меҳнатга, илм-фанга бўлган фидойиликни у кишидан ўрганса арзийди. Кишиларга яхшилик қилишни ўзига шиор қилиб олган баркамол инсон бўлиш, меҳр-мурувват кўрсатиш, ёшларга нисбатан эътибор, муҳтожларга ёрдам бериш каби фазилатларнинг барчаси Раҳима Ҳодиевнада мужассам эди. Ниҳоятда камтарин, оддий ва камсукум, хушмуомала бўлганлиги учун ҳам ёшлар ҳамиша бемалол мурожаат қила

олардилар. Шу боисдан ҳам, олиманинг шогирдлари сони тобора ортиб бораверди. Раҳима Ҳодиевна иқтидорли ёш тадқиқотчиларнинг катта гуруҳи – 15 нафар фан доктори ва 60 нафардан ортиқ фан номзодларини етиштирдилар. Олиманинг шогирдлари бугунги кунда республика тараққиёти учун астойдил меҳнат қилмоқдалар, улар илмий-тадқиқот масканларида, олий ўқув юртларида муваффақиятли иш олиб бормоқдалар, айримлари юқори даражадаги давлат арбоблари вазифаларида, кафедралар, бўлимларга раҳбарлик лавозимларида ишлаб, ўзлари ҳам илмий кадрлар етиштириб, устоз даражасига эришиб, илмий фаолиятларини самарали давом эттирмоқдалар.

Раҳима опадаги фанга бўлган фидойилик, қилаётган ишига бўлган масъулият, тиришқоқлик, ироданинг кучлилиги ҳамкасблари ва илмий жамоатчиликни ҳайратга соларди. Кўплаб талаба-ёшлар Раҳима Аминовага ихлос қўйган эдилар. У кишига хавас билан қарашар, олимадан ибрат, сабоқ олишга интилишар эдилар. Айниқса, Тошкент Давлат Университети (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети) тарих факультетида дарс берадиган тарих фани профессор-ўқитувчиларининг айримлари Раҳима Аминовадек йирик ва машҳур олима билан ёнма-ён ишлаганидан фахрланиб, ҳатто мақтаниб гапиришар, у киши билан бир бора бўлса-да, учрашиш ҳам катта бахт дея, барчада унга нисбатан хавас уйғотган эдилар.

Р.Ҳ.Аминова нафақат етук олима сифатида, балки илм-фан, жамоатчилик ишлари билан шуғулланиш билан бирга инсон ҳаётидаги энг олийжаноб бурч – фарзандлар тарбиясига ҳам алоҳида эътибор билан ёндашди. Тотув ва зиёли оилада тарбия топган фарзандлар ҳам бугунги кунда худди меҳрибон ота-оналари сингари республикамизнинг етук, тарбияли, билимдон, обрўли ва фидойи кишилари бўлиб етишдилар.

Раҳима Аминова билан бўлган суҳбатларда кўпинча устозлари тўғрисида гап кетарди. “Устозларим бўлган Иброҳим Мўминов, Яҳё Ғуломов, Хадича Сулаймоновалар тўғрисида кўп ўйлайман. Уларнинг менга кўрсатган йўл-йўриқлари, берган маслаҳатлари кейинги ҳаёт йўлимда муҳим ўрин тутди. Уларнинг ҳар биттаси бир дунё, бир олам эди. Афсуски, улар мустақиллигимизни кўрмасдан, уни орзу қилиб, армон билан оламдан ўтиб кетдилар. Айниқса, Иброҳим Мўминов бу кунни ниҳоятда орзиқиб кутди, миллат учун, унинг топталган ғурурини тиклаш учун курашиб ўтди. Мен шундай инсонлар руҳи олдида бош эгаман. Бундай буюк инсонларни унутиб бўладими? Мен ҳам ана шундай инсонлардек бўлишга интиламан. Токи, биздан келажак авлодларга яхши ишларимиз, аъмолимиз, камолимиз, китобларимиз, қобил фарзандлару шогирдларимиз қолсин!”, деб эслар эдилар. Раҳима Аминова сингари яқин ўтмишда яшаб ўтган етук тарих фанлари докторлари Розия Муқминова ва Раъно Ражапова каби тарихчи олималар қолдирган бой меросдан бугунги кунда илм аҳли баҳраманд бўлмоқдалар. Уларнинг фидойилик билан олиб борган эзгу ишлари ҳар биримиз учун улкан намунадир.

Бугунги кунда давлат ва жамият бошқарувида аёлларнинг ўрни ва мавқеини янада мустаҳкамлаш – ислохотларимизнинг энг устувор йўналишларидан бири бўлиб қолиши кераклиги уқтирилган Президент Мурожаатномасида шунингдек, “мамлакатимизда истиқомат қилаётган 17 миллиондан зиёд опа-сингилларимиз, қизларимиз, онахон ва момоларимизга муносиб шароит яратиб бериш учун барча имкониятларни ишга солишимиз лозим”, деган энг долзарб масала кўтарилди[11]. Мустақил Ўзбекистонимизнинг ватанпарвар, серғайрат, илм-фанини тараққий эттириш учун бугунги кунда астойдил тер тўкаётган олима аёллардек миллатнинг фахри, ғурури сифатида асрашга лойиқ, арзигулик, илм-фанда юзлаб фидойи олим ва олималари бор экан, бу юртнинг келажаги порлоқ, халқи эса бой, бадавлат бўлади, фаровон ҳаёт кечиради.

Халқаро стандартлар, замонавий илм-фан ва техника ютуқлари, амалга оширилаётган институционал ва таркибий ислохотларнинг устувор йўналишлари, ўқитишнинг барча шакллариининг интеграциялашувини инобатга олган ҳолда, ўқув дастурлари, дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини, ўқитиш методикасини мунтазам такомиллаштириш, табиий-илмий ҳамда инженерлик фанлари соҳасида ўқитиш услубларини кучайтириш ҳамиша долзарб масалалардан бўлиб қолаверади.

Ўзбекистонлик олималарнинг қўшни мамлакатлар ҳамкасблари билан илм-фан ва технологиялардаги ҳамкорлиги йил сайин кучайиб бормоқда. Жумладан, яқинда Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожланиш вазирлиги ҳамда Ёшлар Иттифоқи ташаббуси билан “TechWomen” халқаро дастури доирасида илк бор амалга оширилаётган лойиҳада АҚШ, Буюк Британия ва қўшни республикалардан бир қатор ИТ-компаниялар вакиллари, хусусий инвесторлар, олиму тадқиқотчилар иштирок этдилар. Марказий Осиё аёлларининг илмий ва технологик салоҳиятига баҳо бериш, улар билан ўзаро фикр ва тажриба алмашиш мақсадида ҳафталикка Америка Қўшма Штатларидаги йирик илмий-ишбилармонлик маркази – Кремний водийсидан ҳам 20 нафар эксперт аёл таклиф қилингани, айниқса, эътиборли жиҳат[12]. Бу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Президент Шавкат Мирзиёев 2021 йил 26 февраль куни хотин-қизларнинг муаммоларини ҳал қилиш ва уларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш масалалари муҳокамаси юзасидан селектор ўтказди. Унда расмий релизга қўра, бугунги кунда 1 400 га яқин аёл республика ва вилоятлар, 43 мингдан зиёди туман ва шаҳарлар даражасидаги раҳбарлик лавозимларида ишлаётгани, талабаларнинг 48 фоизи – хотин-қизлар эканлиги, ўтган йили йўлга қўйилган тизимга мувофиқ, 950 нафар ижтимоий ҳимояга муҳтож қиз ОТМга давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинганлиги таъкидланди.

Хотин-қизлар муаммоларини ўрганиш ва манзилли ҳал этиш мақсадида олиб борилган саъй-ҳаракатлар натижасида уларнинг 80 мингининг муаммолари ҳал этилганлиги айтиб ўтилди. Йиғилишда аёлларни иш билан таъминлаш, ижтимоий қўллаб-қувватлаш, уларга тиббий ва психологик ёрдам қамровини кенгайтириш, оилавий ажралишларнинг олдини олиш чоралари муҳокама қилинди. “Энг оғир, мураккаб масалаларимиз аёллар бўйича. Халқимизнинг талаби ўсиб борапти. Биз шу талабларга муносиб шароит яратиш беришимиз керак. Буни чуқур ҳис қилмаган одам раҳбар бўлиб ишлолмайди”, – деди Шавкат Мирзиёев”[13].

Бугунги ёшлар шароит ва янги имкониятлардан унумли фойдаланган ҳолда, ўтмишда яшаб ўтган буюк алломалар ва устозлардан ибрат олиб иш юритсалар, жаҳон илм-фани ва маданияти ютуқларини тўлиқ эгаллайдилар, мамлакат тараққиёти, юксалиши учун етук ва малакали кадрлар бўлиб етишадилар. Президент таъкидлаганидек, “Ёшларимиз ўз олдига катта марраларни қўйиб, уларга эришишлари учун кенг имкониятлар яратиш ва ҳар томонлама кўмак бериш-барчамиз учун энг устувор вазифа бўлиши зарур”[14.69]. Зеро, тараққиётнинг мутлақо янги босқичига қадам қўяётган Янги Ўзбекистонда “Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари” деган даъваткор ғоя ҳаётимизга тобора чуқур кириб бораётган ҳозирги замонда Ўзбекистонда янги бир уйғониш – Учинчи Ренессанс даврига пойдевор яратилаётган бир пайтда, аждодларимизнинг бебаҳо мероси – абадиятга дахлдор маънавий хазина эканлигини чуқур англолганса, бу жараёнда хотин-қизлар қанчалик салоҳиятли, билимли бўлса, илм-фан янада тараққий этади. Бу борада ёшлар таълим-тарбиясида муҳим аҳамиятга эга бўлган маънавий-маърифий тадбирлар таъсирчанлигини янада ошириш янада долзарб аҳамият касб этмоқда. Бу борада хотин-қизларнинг қўшадиған ҳиссаларини янада ошириш, ёшлар маънавиятини юксалтириш, айниқса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорида таъкидланганидек, “уларни тарбиялашни замонавий асосда илмий-технологик ислоҳ қилиш борасида олиб борилаётган ишлар уни бугунги кун эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда илмий асосланган таянч компетенциялар, фазилатлар асосида шакллантиришни талаб этмоқда”[15].

4. Хулосалар:

Масалага хулоса тарзида қуйидагиларни таъкидлаш мақсадга мувофиқдир:

олималарнинг илм-фанни тараққий эттириш, инновацион ғояларни ривожлантиришга қўшаётган ҳиссаларини муносиб баҳолаш, уларни янада фаоллик билан жамият тараққиёти йўлидаги ишларини рағбатлантириш давлат сиёсати даражасига айлантирилди;

мамлакатимизда бошланган эзгу ишларни давом эттириш ва янги босқичга қўтариш мақсадида Президент Ш Мирзиёев 2021 йилга “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили”, деб ном бериши жамият тараққиётида унинг

келажagini таъминлайдиган ёш авлоднинг соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишини таъминлашдан иборат экан, “ёшларимиз ўз олдига катта марраларни қўйиб, уларга эришишлари учун кенг имкониятлар яратиш ва ҳар томонлама кўмак бериш–барчамиз учун устувор вазифа бўлиши зарур. Шундагина фарзандларимиз халқимизнинг асрий орзумидларини рўёбга чиқарадиган буюк ва кудратли кучга айланади”[16.69], деб таъкидлагани айни ҳақиқатдир.

ёшлар жамиятнинг бир бўлаги, унинг узлуксиз таркибий қисми ҳисобланади. Шунинг учун ёшлар муаммоларига бутун жамият муаммолари сифатида қараш лозим.

Ўзбекистонда ёшлар муаммолари давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланган. Шу сабабли ҳам, мамлакатнинг барча соҳалардаги ислоҳотлар қўлами ва самарасини янада оширишда ҳар томонлама етук, замонавий билим ва хунарларни пухта эгаллаган, азму шижоатли, ташаббускор ёшларимизга таянилади.

ёшлар масаласи эътибор марказидан, кун тартибидан ўрин олганининг сабаби, аввало, аҳолининг ярмидан кўпроғини ташкил этадиган ёшлар миқдор жиҳатидан йирик қатлам, катта куч ҳисобланади. Шунингдек, ёшлар куч-қувватга тўла, ғайратли бўлгани учун улар бошқа гуруҳларга нисбатан фаол, янгиликларга очик, инноваторлиги ва ташаббускорлиги билан ажралиб туради. Шу боис, Президент, “биз ўз олдимизга мамлакатимизда Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этишдек улғу мақсадни қўйган эканмиз, бунинг учун янги Хоразмийлар, Берунийлар, Ибн Синолар, Улуғбеклар, Навоий ва Бобурларни тарбиялаб берадиган муҳит ва шароитларни яратишимиз керак. Бунда, аввало, таълим ва тарбияни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, илм-фан ва инновацияларни тараққий эттириш миллий ғоямизнинг асосий устунлари бўлиб хизмат қилиши лозим”[17], деб таъкидлагани ҳам бежиз эмас.

Иқтибослар / Сноски / References:

1. [1.https://nrm.uz/contentf?doc=612866_o%E2%80%98zbekiston_respublikasi_prezidenti_shavkat_mirzиеevning_oliy_majlisga_murojaatnomasi\(2020_yil_24_yanvar\)&products=1_vse_zakonodatelstvo_uzbekistana](https://nrm.uz/contentf?doc=612866_o%E2%80%98zbekiston_respublikasi_prezidenti_shavkat_mirzиеevning_oliy_majlisga_murojaatnomasi(2020_yil_24_yanvar)&products=1_vse_zakonodatelstvo_uzbekistana)
2. Тўқаева З. Ўзбекистон хотин-қизлари қишлоқ хўжалигида. – Тошкент, 1991 – 22 б.; Ирисова М. Занятность женщин Узбекистана в условиях перехода к рыночным отношениям. Автореф. дисс...канд. экон. наук.–Ташкент, 1995–23 с.; Убайдуллаева Р. Ўзбекистон: бозор муносабатларига ўтиш шароитида аёллар//Ўзбекистонда ижтимоий фанлар.–Тошкент: 1995.–№9.–Б.24-25. (Tokayeva Z. Zhenshchiny Uzbekistana v sel'skom khozyaystve. - Tashkent, 1991 g. - 22 s. ; Irisova M. Zanyatnost' zhenshchin Uzbekistana v usloviyakh perekhoda k rynochnym otnosheniyam. Avtoref. diss... kand. ekon. nauk. - Tashkent, 1995–23 s.; Ubaydullayeva R. Uzbekistan: zhenshchiny v protsesse perekhoda k rynochnym otnosheniyam // Obshchestvennyye nauki v Uzbekistane. - Tashkent: 1995. - №9. - S.24-25.)
3. Бобожонова Д. Аҳолини иш билан таъминлаш ва миллий ишчи кадрлар тайёрлаш. – Тошкент: Абу Райхон Беруний номидаги ТДТУ, 1995.– 37 б.; Ўша муаллиф. Миллат ғурурига айланган аёл //Фан ва турмуш.–Тошкент: 1996.–№ 1.–Б.14; Алимова Д. Ўзбекистон ижтимоий фанларида хотин-қизлар муаммоларининг ўрганилиши ва вазифалари//Ўзбекистонда оила, давлат ва жамият қурилишида аёлларнинг роли ва гендер муаммолари.–Тошкент:Фан, 1999. – Б. 16-20; Рашидова С. Ўзбекистонда хотин-қизларнинг аҳолини яхшилаш муаммолари //Ўзбекистонда “Гендер ва ривожланиш” хабарномаси, 1999.– № 2. – Б. 17-23. (Bobodzhonova D. Trudoustroystvo i obucheniye natsional'nykh rabochikh. - Tashkent: TGU im. Abu Raykhona Beruni, 1995. - 37 s. ; Etot avtor. Zhenshchina, stavshaya gordost'yu natsii // Nauka i zhizn'. - Tashkent: 1996. - № 1. - S.14; Alimova D. Issledovaniye i zadachi zhenshchin v sotsial'nykh naukakh Uzbekistana / Rol' zhenshchiny i gendernyye voprosy v postroyenii sem'i, gosudarstva i obshchestva v Uzbekistane. - Tashkent: Nauka, 1999. - B. 16-20; Rashidova S. Problemy uluchsheniya

- polozheniya zhenshchin v Uzbekistane // Byulleten' «Gender i razvitiye» v Uzbekistane, 1999.– №2. - В. 17-23.)
4. Мусурмонова О. Аёлларга давлат ғамхўрлиги. Аёлга эҳтиром – Тошкент: Ўзбекистон, 1999. – 320 б.; Сафаева С. Аёллар масаласи: умумижтимоий ва миллий жиҳатлари. Фал. фан. номз. дисс... –Тошкент, 2002.–186 б.; Маткаримова Г. Гендерные и репродуктивные права женщин в международном и национальном праве. Автореф. дисс. доктора юрид.наук. – Ташкент, 2002.–41 с. (Musurmonova O. Gosudarstvennaya zabota o zhenshchinakh. Uvazheniye k zhenshchinam - Tashkent: Uzbekistan, 1999. - 320 s. ; Safayeva S. Problema zhenshchin: sotsial'nyye i natsional'nyye aspekty. Fal. poklonnik. nomz. diss ... - Tashkent, 2002. - 186 s. ; Matkarimova G. Gendernyye i reproduktivnyye prava zhenshchin v mezhdunarodnom i natsional'nom prave. Avtoref. disk. doktora yurid.nauk. - Tashkent, 2002. - 41 s.)
 5. Муравьёва Н. Ўзбекистон хотин-қизлари ижтимоий мақомини юксалтириш. – Тошкент, 2004. – 121 б.; Холматова М. Аёлларнинг нодавлат ташкилотлари: муаммо ва ечимлар //Фуқаролик жамияти. – Тошкент: 2004. №1. – Б. 15. (. Murav'yeva N. Povysheniye sotsial'nogo statusa zhenshchin v Uzbekistane. - Tashkent, 2004. - 121 s. ; Ksolmatova M. Zhenskiye NPO: problemy i resheniya // Grazhdanskoye obshchestvo. - Tashkent: 2004. №1. - В. 15.)
 6. Шавкат Мирзиёев. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга қўтарамиз. 1-жилд. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – Б.144. (Shavkat Mirziyoev. My reshitel'no prodolzhim nash put' natsional'nogo razvitiya i podnimem yego na novyy uroven'. Том 1 - Tashkent: Uzbekistan, 2017. - S.144.)
 7. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураамиз. Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи// XXI ASR, 2016 йил 15 декабрь. (Vmeste s nashim otvazhnym i blagorodnym narodom my postroim svobodnoye, protsvetayushcheye, demokraticeskoye gosudarstvo Uzbekistan. Vystupleniye Shavkata Mirziyoeva na sovmestnom zasedanii palat Oliy Mazhlisa, posvyashchenom tseremonii inauguratsii Prezidenta Respubliki Uzbekistan // XXI ASR, 15 dekabrya 2016 g.)
 8. Муртазаева Р. Ўзбекистоннинг оила нуфузини оширишга қаратилган давлат сиёсати//Аёл ва жамият тараққиётининг янги поғонасида. – Тошкент, 2018. – Б.6-7. (Murtazayeva R. Gosudarstvennaya politika Uzbekistana napravlena na povysheniye prestizha sem'i // Zhenshchiny i obshchestvo na novom etape razvitiya. - Tashkent, 2018. - S.6-7.)
 9. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Халқаро хотин-қизлар байрамига бағишланган учрашувдаги нутқи// Халқ сўзи, 2018 йил 8 март. 10(748)-сон. (Vystupleniye Prezidenta Respubliki Uzbekistan Shavkata Mirziyoeva na mitinge, posvyashchenom Mezhdunarodnomu zhenskomu dnyu // Narodnoye vystupleniye, 8 marta 2018 goda. № 10 (748).)
 10. Бобожонова Д. Миллат ғурурига айланган аёл//Фан ва турмуш. –Тошкент, 1996, №1. – Б.16. (Bobozhonova D. Zhenshchina, stavshaya gordost'yu natsii // Nauka i zhizn'. –Tashkent, 1996, №1. - В.16.)
 11. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 29 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси // Халқ сўзи, 2020 йил 29 декабрь.<https://president.uz/uz/lists/view/4057> (Poslaniye Prezidenta Respubliki Uzbekistan Shavkata Mirziyoeva Oliy Mazhlisu ot 29 dekabrya 2020 goda // Narodnoye vystupleniye, 29 dekabrya 2020 goda. <https://president.uz/ru/lists/view/4057>)
 12. Баходирова Н. Бир-бирдан ўзар аёллар/// <https://www.yoshlarovozi.uz./category/jamiyat/>. (Bakhodirova N. Zhenshchiny vzaimodeystvuyut drug s drugom /// [https // www.yoshlarovozi.uz./category/society/.](https://www.yoshlarovozi.uz./category/society/))

13. <https://kun.uz/news/2021/02/26/xotin-qizlarga-har-tomonlama-komaklashish-boyicha-vazifalar-belgilandi>
14. Янги Ўзбекистон–янгича дунёқараш. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 29 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси асосида. Рисола. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент, 2021. – Б.69. (Noviy Uzbekistan - novoye mirovozzreniye. Na osnovanii Poslaniya Prezidenta Respubliki Uzbekistan Shavkata Mirziyoeva Oliy Mazhlisu ot 29 dekabrya 2020 goda. Risola. Kollektiv avtorov. - Tashkent, 2021. - V.69.)
15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 декабрдаги “Узлуксиз маънавий тарбия концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 1059-сонли қарори// <https://www.lex.uz/docs/4676839> (Postanovleniye Kabineta Ministrov Respubliki Uzbekistan ot 31 dekabrya 2019 goda № 1059 «Ob utverzhdenii Kontseptsii nepreryvnogo dukhovnogo obrazovaniya i mer po yeye realizatsii» // <https://www.lex.uz/docs/4676839>)
16. 16.Янги Ўзбекистон–янгича дунёқараш//Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг 2020 йил 29 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси асосида.– Тошкент, 2021.–Б.69. (Noviy Uzbekistan - novoye mirovozzreniye // Na osnove Poslaniya Prezidenta Respubliki Uzbekistan SH. Mirziyoeva Oliy Mazhlisu ot 29 dekabrya 2020 g. - Tashkent, 2021. - S.69.)
17. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси <https://president.uz/uz/lists/view/4057> (Poslaniye Prezidenta Respubliki Uzbekistan Shavkata Mirziyoeva Oliy Mazhlisu <https://president.uz/ru/lists/view/4057>)

ЎТМИШГА НАЗАР

МАХСУС СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР

LOOK TO THE PAST

SPECIAL ISSUE

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,

Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадqiqot город Ташкент,

улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000